Fysikevaluering - og hvad så?

Bertel Haarder, Undervisnings- og forskningsminister

Et brugbart mål for kvaliteten i de videregående uddannelser og forskningen er, om vi kan sammenligne os med udlandet? Kan vi nu også leve op til internationale standarder?

I ministeriet lægger vi stor vægt på det internationale aspekt og på internationaliseringen som en integreret kvalitetsmåling af de videregående uddannelser.

Derfor glæder det mig meget at erfare, at et internationalt evalueringspanel har vurderet, at niveauet i den danske fysikforskning som helhed er af international kvalitet og dermed konkurrencedygtigt!

Når spørgsmålet er om ressourcer, er der for mig ikke nogen nødvendig sammenhæng mellem bevillinger og kvalitet. Vi får hverken øget kandidat- eller Ph.D.-produktion ved blot at give flere ressourcer, f.eks. til fysik ved Københavns Universitet.

Det er kun ved at ændre medarbejdernes holdning til anvendelsen af de tildelte ressourcer, at der findes en vej frem. Institutionerne må sikre og højne kvaliteten af uddannelserne via fleksible normer for undervisning, forskning og administration.

En systematisk uddannelsesevaluering er en forudsætning for at sikre kvalitet og højt fagligt niveau. Ministeriet har derfor taget initiativ til at oprette et selvstændigt evalueringscenter, der blandt andet skal styrke den kvalitative udvikling af de videregående uddannelser og opsamle national og international erfaring med uddannelsesevaluering.

Hidtil har Forskningsafdelingen og Uddannelsesrådenes Formandskab forestået evalueringer af udvalgte uddannelser, eksempelvis evalueringer af udvalgte uddannelser, eksempelvis evalueringen af de danske kemiuddannelser. Fremover overlades den systematiske uddannelsesevaluering til evalueringscentret.

Fysikudredningen har vurderet, at den danske struktur - med hovedparten af fysikforskningen på universiteterne og mindre på de renen forskningsinstitutioner - er særdeles velegnet for et lille land. Det er godt. Udredningens internationale evalueringspaneler finder, at niveauet i fysikforskningen som helhed er af international kvalitet. Det er også godt.

Problematisk er det derimod *at* $^2/_3$ af de fastansatte fysikere ved universiteterne er fyldt 50 år, *at* Danmark i de sidste 10 år kun har uddannet omkring halvt så mange kandidater i fysik som andre vestlige lande, og *at* de strukturelle rammer er uhensigtsmæssige for flere af institutionerne.

Fysikudredningen har været til høring. De hørte betegner den generelt som god, grundig og meget nyttig. Ingen imødegår de hovedproblemer, jeg har nævnt. Så, hvad nu? Redaktøren af KVANT har i dette års første nummer så malende beskrevet, at der måske slet ikke sker noget som helst, når pressekonferencen er overstået, og ministeriet har fået arkiveret sagen. Men han har samtidig meget rigtigt understreget at problemet ikke løses ved et diktat ovenfra.

Mange må tage et medansvar for at få rettet op på de uheldige sider, uden at vi samtidig sætter de gode over styr. Det kræver engagement, og at mange lægger forslag frem og diskuterer problemerne.

Hvordan kan der konkret tages fat på at få løst de tre nævnte hovedproblemer? Jeg mener at de politiske aftaler - der netop er indgået om henholdsvis styringen af de højere uddannelsesinstitutioner, flerårsaftalen om de videregående uddannelser og forskeruddannelsesreformen - giver institutionerne gode muligheder for at tage hul på problemerne.

Efter flerårsaftalen får institutionerne uændrede bevillinger som en samlet blokbevilling og prioriterer selv internt både på hovedområder og formål. Den skæve aldersprofil kan institutionerne derfor bedre gøre noget ved nu. Muligvis skal vi også arbejde på at få indført særlige aftrædelsesordninger for at give luft i systemet.

Universiteterne har forlængst søgt at løse problemet med den lave kandidatproduktion ved at etablere mere intensiv undervisning for at øge gennemførelsen. Jeg har forstået på høringssvarene, at universiteterne anser det for muligt at nå det mål, som styregruppen for fysikudredningen har sat, nemlig en fordobling af kandidatproduktionen. Flerårsaftalens beslutning om at indføre 1. årsprøver i uddannelser, hvor de ikke allerede findes, kan måske også hjælpe på gennemførelsesprocenten.

Fysikudredningen har især påvist uhensigtsmæssige strukturelle og styrelsesmæssige rammer for Københavns Universitet og Danmarks Tekniske Højskole - og foreslået at sammenlægge institutter på de respektive uddannelsessteder. Begge er positivt indstillet over for dette og i fuld gang med at føre sammenlægninger ud i livet, herunder samle fysik og astronomi ved Københavns Universitet til et nyt, stort Niels Bohr Institut. Og den politiske aftale om styrelsen af de højere uddannelsesinstitutioner åbner mulighed for mere tidssvarende forskningsledelse.

Jeg håber at alle gode kræfter vil blive lagt i sagen.

København, juli 1992

Med venlig hilsen

Bertel Haarder